

Omgeving ontlasten

Aanleg ecologische verbindingszone Goorloop Noord, Helmond

Het werk binnenhalen door de aanbesteding goed te doorgronden en punten scoren op onderdelen die voor de gemeente Helmond zwaar wegen. Dankzij gerichte maatregelen om de omgeving en de omwonenden zoveel mogelijk te ontlasten en wegen en bodem te sparen, haalde Van Stipdonk Landschapsinrichting in Geldrop het project ecologische verbindingszone Goorloop Noord binnen.

Project: ecologische verbingszone Goorloop Noord.
Opdrachtgever: gemeente Helmond
Aanneemsom: plafondbedrag € 170.000,-
Looptijd: augustus 2016 tot en met december 2016
Uitvoerende partij: Van Stipdonk Landschapsinrichting BV, Geldrop
Werkzaamheden: beekherstel met smaller ondieper zomerprofiel en meanderende, flauwe taluds. Ontgraven teeltlagen voor natuurherstel, aanleg van poelen, natte (schraal)graslanden, struweel en ruigte en bosjes. Waterwerken, waaronder waterremmende voorzieningen.

"Wij zien steeds vaker aanbestedingen onder EMVI. Dat geeft ons de kans om het verschil te maken met goede oplossingen tegen een redelijke aanneemsom. Dit project, waarin het beperken van hinder voor omwonenden en passanten zwaar weegt, is daarvan een goed voorbeeld."

De Goorloop is een relatief klein beekje dat ontspringt in het natuurgebied Sang en Goorkens bij Mierlo. Het loopt dan deels door Helmond en stroomt verder langs Stiphout richting Aarle-Rixtel, om bij Boerdonk uit te monden in de Aa. Het is zoals zoveel beekjes in de vorige eeuw sterk gekanaliseerd, met rechte stukken en steile taluds. De stroomsnelheid is laag, met een slechte waterkwaliteit als gevolg. Het ligt bovendien in een laaggelegen gebied met naast voornamelijk zandgronden ook veenplekken en poelen. Het vormt wel onderdeel van de ecologische hoofdzone en wordt als zodanig met steun van de provincie Noord-Brabant aangepakt. De eerste delen, Goorloop Zuid en Midden, zijn klaar. Deze aanbesteding betreft het traject Goorloop Noord vanaf Helmond tot aan het Wilhelminakanaal.

Om de stroomsnelheid te verhogen, wordt de zomerbodem versmald en ondieper gemaakt. Er worden remmende maatregelen genomen om het water bij grote droogte beter vast te houden en er wordt meer waterberging gecreëerd. Verder wordt de beek op een aantal plekken eenzijdig verbreed met een flauw oplopend talud dat begint vanaf het basispeil. In het aangrenzende natuurgebied worden enkele (dichtgeslibde) poelen volgens de RAVON-richtlijnen hersteld, worden er bosjes ingeplant en worden natte (schraal)graslanden, struweel en ruigtes aangelegd. Het waterschap eiste een handhaving van het waterpeil met het oog op de afvoerfunctie. De gemeente Helmond wilde in combinatie daarmee extra waterberging creëren voor hemelwaterafvoer. Op zich een bekend draaiboek voor dergelijke projecten en voor bedrijven als Van Stipdonk gesneden koek.

Drukke groene long

De Goorloop maakt ook onderdeel uit van de stedelijke groenstructuur van Helmond en is belangrijk als drager voor het park Goorloop Noord. In het park worden ook stedelijke groenfuncties aangelegd, zoals recreatieve routes en bijbehorende voorzieningen, hondenuitlaatvoorzieningen en speelplekken voor kinderen. Verder is het een groene long tussen Stiphout en Helmond, met een belangrijke oversteekfunctie voor fietsers, met name voor schoolgaande jongeren die dagelijks pendelen. Het wegennet is er beperkt tot smalle wegen en zandpaden. Vaak lopen die dood in het oorspronkelijke kleinschalige agrarische gebied, waarbij de meeste uitvalswegen de bebouwde kom doorkruisen. De gemeente Helmond weet dat gespecialiseerde bedrijven wel raad weten met het uitvoeren van het werk. In de aanbesteding bij drie gespecialiseerde bedrijven is de uitvoering vrij globaal beschreven, samen met de overige eisen. Daarbij werd vermeld dat via een EMVI-inschrijving met een aanbestedingsplafond het beste plan zou winnen. Calculator Paul Swinkels, verantwoordelijk voor de aanbesteding, is daar helder in. "Op dergelijke EMVI-projecten is het zaak voor de belangrijkste criteria goede oplossingen te bieden. Wij zijn rondgetrokken en toen was ons snel duidelijk dat het grootste knelpunt zat in de afvoer van grond en hout", vertelt hij. Hij laat zien dat je zonder alternatieve oplossingen vaak door de bebouwde kom moet. In het bestek stond dat alle af te graven

1 Het verschil zit hem in details, zoals het aanbrengen van boombeschermers en het plaatsen van spiegels bij nieuw aangelegde inritten.

2 Vaste machinist Mark heeft aan een paar piketpaaltje genoeg om de beek of in dit geval een zijtak weer mooi natuurlijk te laten meanderen.

3 Een vlekje op de werkkaart, een volledig dichtgeslibde poel, wordt door de mensen van Van Stipdonk omgetoverd tot een mooie natuurlijke poel.

4 Het zit wel eens mee, zoals hier het ophogen van aangrenzende percelen in plaats van het afvoeren van grond. Wel even netjes ingezaaid voor de agrariër natuurlijk.

grond naar het gemeentedeput van Helmond moest worden gereden, tenzij de uitvoerende partij in overleg andere bestemmingen zou vinden.

Alternatieve routes

Het veldje waar we dan bij staan, is hiervan een sprekend voorbeeld. Het ligt pal achter een woonwijk en aan de andere kant loopt het drukke fietspad, waarover de schooljeugd dagelijks pendelt. Alleen op dat stuk gaat het bij het verwijderen van de teeltlaag al over zo'n 1500 kuub, goed voor 150 voertuigbewegingen door de bebouwde kom. En daar komt dan nog het afgraven van een poel, het profileren en meanderend aanleggen van de Goorloop met waterberging plus het afvoeren van behoorlijk wat kubieke meters kaphout bij. "Wij hebben als oplossing een noodbrug aangedragen met grote duikers voor voldoende doorlaat, zodat we het drukke fietspad niet hoeven te kruisen of gebruiken en zo via een parallelweggetje aan de andere kant van de Goorloop de bebouwde kom omzeilen richting een grotere doorgaande weg."

Ook is op een andere veenplek voorgesteld om de grond eerst een paar keer met de graafmachine om te slaan om die zo op een goed bereikbare plek aan de zijkant van dat projectdeel te laden. Verder zijn inritten verlegd en routes aangedragen om de bebouwde kom te omzeilen. "Hier zit de

kern van ons verhaal. Niet in het werk zelf, maar door een uitgekiend plan van aanpak de afvoer van grond en hout zodanig regelen dat de overlast voor omwonenden en fietsers minimaal is", vertelt Paul. Hij geeft aan dat zaken als de CO2-prestatieladder en materieel met de laatste emissie-eisen niet zijn genoemd. "We kunnen niet beoordelen in hoeverre onze CO2-prestatieladder heeft meegeteld, maar het zal altijd wat doen."

Daarbij heeft Van Stipdonk ook nog als troef een landbouwvrachtwagen met extra grote banden. "Deze keuze moesten we wel uitleggen, omdat de eerste reactie was dat we met een erg grote machine aankwamen. Onze twintigkuubs Terberg op brede 26,5-inchbanden is extra bodemvriendelijk en compacter dan een trekker met drieasser. Daar waar de draagkracht van de bodem slecht is en de wegen kwetsbaar zijn, staan we sterker." Verder zijn er natuurlijk nog bekende factoren als het beschermen van bestaande bomen en het plaatsen van spiegels voor goed zicht bij inritten. Op basis van het plan van aanpak - met name het beperken van overlast - heeft Van Stipdonk het project binnengehaald.

Half jaar

De werkzaamheden zijn gestart in augustus. Dankzij het meewerkende weer is half oktober al een flink deel gereed. Van Stipdonk is achteraan

5 Eén van de troeven is deze Terberg-8x8-landbouwvrachtwagen met brede 26,5-inch-banden. Het scheelt rijpaden leggen en spaart smalle wegen en dito zandpaden.

6 Fietspaden, zoals hier het drukke fietspad waarop de jeugd dagelijks pendelt tussen Stipdonk en Helmond, worden gemeden, ook al ligt het pal naast het af te graven deel.

7 Het deel waar de brug moet komen, met daarnaast de rustige afvoerweg om de woonwijk te ontlasten.

8 Onderdeel van het project was de kap van veel hout. Van Stipdonk verwerkt dit grotendeels zelf op het eigen Biomassacentrum Geldrop en levert zelf ook houtchips aan de gemeente Eindhoven.

begonnen, omdat dat één van de eisen was. Het weer was een grote meevaller en ook kon het bedrijf op een deel de grond kwijt op een aangrenzend perceel. “De agrariër wilde een aangrenzend perceel graag opgehoogd hebben en de gemeente Helmond stemde daarmee in. Wij kregen als eis dat we het netjes ingezaaid moesten afleveren”, aldus Paul. Dat is klaar en dat scheelt Van Stipdonk een flinke post afvoeren. Een ritje naar het depot is ongeveer een uur rijden.

De medewerkers zijn tijdens ons bezoek bezig met het lastige stuk met de nog aan te leggen brug. Het meeste hout is gekapt, de eerste poel is weer uitgegraven en een kleine zijtak van de Goorloop wordt in profiel gelegd en de afrastering weggenomen in voorbereiding op het grote werk. Vaste machinist Mark Tijssen heeft aan een paar piketpaaltjes genoeg om de zijtak strak in meanderend profiel te leggen. Hij laat de werktekening zien. Daarop staan alleen summier de hoofdlijnen aangegeven. De rest moet op eigen inzicht en kunde. “We werken niet op GPS, de werktekeningen geven de hoofdlijnen aan. Dat is voor ons ook voldoende om te weten wat de opdrachtgevers verlangen”, zegt Paul daarover. Hij geeft aan dat de eigen uitvoerder wel elke dag even aankomt om de voortgang te monitoren en in overleg eventuele problemen en knelpunten die ontstaan tijdens de uitvoering op te lossen. “Dat blijft nodig, ook al hebben we medewerkers

die de verantwoordelijkheid prima zelf kunnen dragen.” Ons bezoek was tijdens de eerste regenperiode. De ondergrond zat nog niet vol, maar de bovengrond was na hevige regenval extra papperig. Je ziet dan in het veld meteen de voordelen van de Terberg met brede banden. “Voor een standaard zandkipper moet je dan rijplaten leggen.”

Waterwerken als laatste

Als de Goorloop in profiel ligt en volgens de eisen natuurlijk meandert, volgt nog de laatste troef van Van Stipdonk bij dit project: het aanbrengen van de waterbarrières. In het bestek was dat bedacht met opgestapelde houtstammen. Omdat Van Stipdonk de kans dat deze bij hevige regenval toch (deels) wegspoelen reëel achtte, heeft het bedrijf een oplossing bedacht met palen in de grond met daarop gemonteerde boomstammen. Dat kunstje mag vlak voor oplevering worden uitgevoerd. Een mooie afsluiting van een project in de spreekwoordelijke achtertuin en een goed voorbeeld dat het beperken van overlast voor de omwonenden in bestekken steeds vaker zwaar weegt.

TEKST: GERT VREEMANN

FOTO'S: VREEMANN, VAN STIPDONK